

gijo. Avtor je ta razvoj toliko lažje predstavil, ker je tudi sam prispeval k raziskavam severnega obrobja Pivške kotline. Tekst smiselno dopolnjujejo 4 kartice, 2 prereza in 3 podobe.

Darko Radinja

Ivan Gams, Physisch-geographische Faktoren, die das Klima der Dolinen- und Poljen beeinflussen (auf Grund neuerer Messungen in Slowenien). Beiträge zur Klimatologie, Meteorologie und Klima-Morphologie. Band 3, Salzburg 1975, str. 249—264.

V isti publikaciji je tudi razprava I. Gamsa, ki osvetljuje klimo naših kraških kotanj v prirodnogeografski luči. Avtor se pri tem opira — večinoma na lastne — meritve, s katerimi se odpira vpogled v različne prirodno-geografske faktorje, ki oblikujejo mikroklimo vrtač in kraških polj. Mikroklimo vrtač ni ugotavljal avtor samo po enem modelu, temveč je upošteval njihovo raznoličnost. Tako marsikje poudarja, da so posamezni meteorološki elementi v skledastih vrtačah drugačni kakor v kotlastih, v travnih vrtačah drugačni kakor v gozdnih, na gruščnatih tleh drugačni kakor na ilovnatih itd. Zato se je avtor zavedal kočljivosti prehitrega posploševanja zaključkov na osnovi zbranih meteoroloških podatkov. Kljub tej problematiki pa izbrana metodologija proučevanja ustreza, zlasti ker upošteva tudi ugotovitve tuje literature.

Gams je najprej osvetlil vplive, ki jih imajo na mikroklimo kraških kotanj vegetacija, zračna vlažnost in relief, in sicer na osnovi izbranih merjenj na matičnem Krasu (Krajna vas, Divača), Notranjskem krasu (Notranjski Snežnik, Babno polje, Logatec), Dolenjskem krasu (Globodol) itd. Obravnaval je tudi še vpliv snega in prsti na klimo teh kotanj.

Klimatske značilnosti kraških kotanj se kažejo po Gamsu zlasti v tem, da je v njih obdobje brez zmrzovanja občutno krajše, kakor izven njih. V kraških kotanjah je tudi večja vlažnost zraka, posebno v času radiacije, dobivajo pa tudi več padavin. V skledastih in lijakastih vrtačah, ki so poraščene, so dnevne temperature višje, nočne nižje. Vpliv nadmorske višine pa se kaže v tem, da se uveljavlja inverzija z nižjimi temperaturami zlasti v vrtačah med 600 in 900 m nadmorske višine, kar naj bi bila posledica manjšega temperaturnega gradienta v prosti atmosferi teh višin.

V celoti vzeto imajo po Gamsovih ugotovitvah vrtače v temperaturnem pogledu bolj kontinentalno klimo, v vlažnostnem pa bolj oceansko. V celem pa imajo vrtače posebno vrsto mikroklimo. Slednjič obravnava avtor vpliv izoblikovanosti vrtač na različne oblike temperaturne inverzije.

Gamsova razprava je nedvomno koristen prispevek k mikroklimatologiji našega kraškega sveta. Je tudi tematsko svež prispevek k doslej preveč enostranski, morfogenetski obravnavi kraškega reliefa. Pomeni pa tudi bolj kompleksno usmerjenost glede na dosedanje prirodnogeografske raziskave. Pozitivno je opiranje na dejanske meritve, čeprav so kratkotrajne in vzorčne. S tem se sicer odpira nevarnost prehitrega posploševanja, vendar pa to spodbuja k nadaljnjim raziskavam, kar je samo pozitivno. Gamsova študija odpira zanimiva vprašanja tudi glede poljedelskega izkoriščanja vrtač zaradi njihovih mikroklimatskih posebnosti.

Darko Radinja

Peter Habič in Rado Gospodarič, Die hydrologische Problematik und die Erdkundung der Zusammenhänge unterirdischer Wasser im Karst der Nord-west-Dinariden. Geol. Jahrbuch, Hannover 1972, str. 213—226.

V hannoverski geološki reviji je objavljen referat, ki sta ga avtorja imela na 2. simpoziju o sledenju podzemeljskih voda oktobra 1970. leta v Freiburgu. Avtorja sta sicer na kratko, a zgoščeno in zaokroženo prikazala usmerjenost in povezanost kraških voda na slovenskem dinarskem krasu in to tudi

ilustrirala na sicer poenostavljeni, a zato toliko bolj pregledni kartici, ki tekst lepo dopolnjuje. Metodološko je zlasti pomembno, da sta opozorila, kako je hidrološko problematiko kraških pokrajin mogoče uspešno reševati z uporabo različnih metod, ki sežejo tako na hidrološko kakor tudi geomorfološko in geološko področje. To sta avtorja glede na svojo strokovno usmerjenost tudi uspešno ilustrirala.

Referat je v marsičem poglobitev in razširitev tistih raziskovalnih smeri, ki jih je Habič že doslej razvijal pri hidrološkem raziskovanju Visokega krasa. Tokrat sta avtorja te poglede razširila na večino slovenskega dinarskega krasa. Mimogrede naj omenimo, da sta med hidrološkimi podatki o kraških izviri navedla nekatere vrednosti, ki jih iz dosedanjih raziskav še nismo poznali.

Ko skušamo prikazati naše raziskovalne desežke tujemu znanstvenemu svetu, se pravzaprav šele zavemo potrebe po njihovih zaokroženih pregledih. Premalo pa se zavedamo, kako koristni in dobrodošli so taki pregledi tudi za domače potrebe.

Tudi pri tem referatu se kaže značilna usmerjenost Inštituta za raziskovanje krasa SAZU v Postojni, odkoder sta oba avtorja, v kolektivno delo in kolektivno objavljanje rezultatov, kar je vsekakor spodbudno.

Darko Radinja

Simpozij o zaščiti narave u našem kršu. Zagreb, 2. in 3. listopada 1970, Odjel za prirodne nauke Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb 1971 (360 str., 28 risb in 79 fotografij).

V okviru evropskega leta varstva narave je razred za prirodoslovne vede Jugoslovenske akademije znanosti in umetnosti skupaj z Republičkim zavodom za varstvo narave SRH organiziral simpozij o varstvu narave na našem krasu. Posvetovanja se žal niso udeležili predstavniki srbske, slovenske in makedonske akademije. Pred nami je obsežen zbornik, ki zajema 22 referatov prebranih na simpoziju, objavljeni pa so tudi sklepi posvetovanja. Uvodni referat je prispeval akademik B. Gušić z naslovom Človek in narava krasa skozi stoletja. V njem opisuje zgodovinski razvoj gospodarskega izkoriščanja krasa in različne posledice posameznih oblik gospodarjenja. M. Herak omenja pomembnejše prispevke domačih raziskovalcev k poznavanju krasa, predstavi pa nam tudi litološke, tektonske in hidrogeološke značilnosti Dinarskega krasa. J. Ridanović obravnava razprostranjenost in geografski pomen vode na Dinarskem krasu. Sledijo prispevki S. Božičevića o razvoju speleoloških raziskovanj in M. Maleza o naseljevanju Dinarskega krasa v pleistocenu. Zanimiva je razprava H. Ivekovića o samouničevanju in samozaščiti Plitvičkih jezer, ki je zasnovana na rezultatih kemičnih analiz vode in različnega izločanja karbonatov v posameznih jezerih. M. Androić, S. Horvatić in P. Fukarek obravnavajo vegetacijske in gozdne razmere Dinarskega krasa ter vprašanja zaščite posameznih združb in gozdov. Z. Lorković obravnava demografske razmere in je mnenja, da ni trajnega varstva narave brez omejevanja naraščanja prebivalstva. Edini slovenski predstavnik na simpoziju B. Sket predstavlja problematiko varstva podzemeljske favne in se zavzema predvsem za preprečevanje onesnaženja podzemeljskih kraških voda. J. Roglič opisuje naravne in družbenogeografske značilnosti soteske Butišnice nad Kninom, ki bi jo bilo treba razglasiti za nacionalni park. K. Igalfi razpravlja o varstvu ptic na obalnem področju in Jadranskih otokih, B. Đulićeva pa o razprostranjenosti malih sesalcev in njihovi pogostosti v raznih predelih obalnega krasa in na otokih. Z. Car piše o pomenu nekaterih vrst divjadi za varstvo narave na krasu, L. Marić pa predstavlja pomen karbonatnih kamnin in mineralnih surovin v Jadranskem primorju. Sledijo razprave R. Keva o varstvu narave v prostorskem planiranju, Z. Jelinovića o prometu in prometnih razmerah na krasu ter D. Alfiera o možnosti in potrebi razvijanja turizma v notranjem delu hrvatskega krasa. Zadnji dve